

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Sed Quid Svnt Noticiae habituales?

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

noticiæ actuales utrunque dici potest. De habitibus magna ratio est. **N O T I C I A** actualis in parte cognoscente, quæ cerebro utitur, est formatio imaginum, quæ sit spiritibus uelut *εἰκασία* imprimētibus cerebro, & cerebri motu seu lingua formante sermonem. Vt cum cogitas amicū, formas in cerebro eius imaginem. Mirandum opus Dei est in hominum natura, sic conditum singulari consilio. Et commonefactio est de Deo, quod Deus sit essentia intelligens. Deinde sunt aliz multæ commonefactiones in toto ordine notariorum, numerorum, ratiocinationes legum, quæ distinguunt honesta & turpia. De his tantis beneficijs Dei sæpe cogitandum est, & erigenda mens, ut aliquo modo conditorem intueatur.

S E D Q U I D S U N T N O T I C I A H A B I T U A L E S ?

H A S credo esse memorias, id est, impressas imagines cere parti cerebri, retentas, ut in cera retinentur imagines factæ sigillis. Et quo impressio est firmior, & sæpius facta, eo citius fit recordatio. Esse autem habitum deinde in membris amplius quiddam iudicari potest ex ijs artibus, quæ non tantum sunt noticiæ, sed etiam regunt cetera membra, ut ars pingendi regens digitos in ducendis lineis. Hic non desunt memoria & intentio nouo discipulo, & tamen digitus tardiores sunt, quam excellentis magistri. Idem fit in Citharædo & multis alijs artificibus. Est igitur memoria dominatio & usus paræ. Aliquid habitus, id est, agilitas crebra recordatione & usu paræ. Cogitemus talem esse hominum naturam, ut crebram recordationem & assuetudinem sequatur in mente & corde & locomotiuæ agilitatem seu celeritas, quæ nominatur *ἔξις*, etsi quæ res sit, obscurum est. Virtus conspectiora sunt. Ac primum de actionibus externis dicamus, quæ plurimæ à prauis affectibus oriuntur. Nec obscurum est, quid sit prauus affectus. Homines prouisi sunt ad incendia amorum, iræ, odiorum, ad timores, & ad alios affectus. Et uagantur hi moerens uariis. Paris & Helena quia familiariter sæpe colloquuntur, & simul conuuantur, incalescunt mutuo, ut natura sexum mouet erga sexum. Accenso corde, postea uoluntas Paradisi hoc decretum addit: Abducere Helenam in Asiam. Hic & fons actionis externæ, & quid sit hæc actio, intelligi potest. Nec quaruntur habitus. Non obscure & de prauis actionibus externis dici potest, oriri eas à cogitatione legis in docente, & uoluntate imperante locomotiuæ, ut reprimant accendant membra, ut externi motus congruant legi, ut cogitatio in Serpione: Non attingas alterius sponsam, & hæc ipsa cogitatio seu uoluntas præcipiens neruis, sunt causæ reprimentes externa membra.

ne indecoros morus cipeant. Hanc disciplinam regendi externa opera utrunque efficere humana ratio, etiam in non renatis potest. Et Paulus sic nominat opera legis, non nominat uirtutes. Quia quid sit putos in non renatis, & quid sint habitus illi, quos sic nominat Aristoteles, difficile est ostendere. Et, si quid sunt illi habitus in hac languida natura, sunt infirmi, & facile excutiuntur, seu flaccescunt. In renatis uero, ut in Ioseph, Dauide, facile potest monstrari, quid sit in ipsis uirtus, uidelicet, ipse Spiritus sanctus, accendens tales motus, qualis ipse est, & confirmans corda. Ibi uirtus nominari potest uel ipse Spiritus sanctus, uel motio ab ipso orta. Discernendus est enim creator à creatura. Sicut & Paulus discernit, inquit: Deus est qui efficit, ut uelitis & ut perficiatis, ut fiant ipsi grata. Sed cum causâ nominatur, fons ostenditur, ut in Psalmis dicitur: Tu es Deus fortitudo mea. In aliquibus autem actionibus honestis, etiam non renatorum, iuuatur cogitatio naturali *εγγυη*, ut parentes tolerant ingentes labores in educatione sobolis, quia naturali *εγγυη* mouentur & confirmantur. Aliorum causâ ne possent quidem ferre. Ibi conspici potest causâ tallium actionum, quæ quidem est uirtus, & sic recte nominari potest, quia est inclinatio in natura hominum à Deo condita, ut sit semen bonarum actionum, id est, congruentium cum lege Dei.

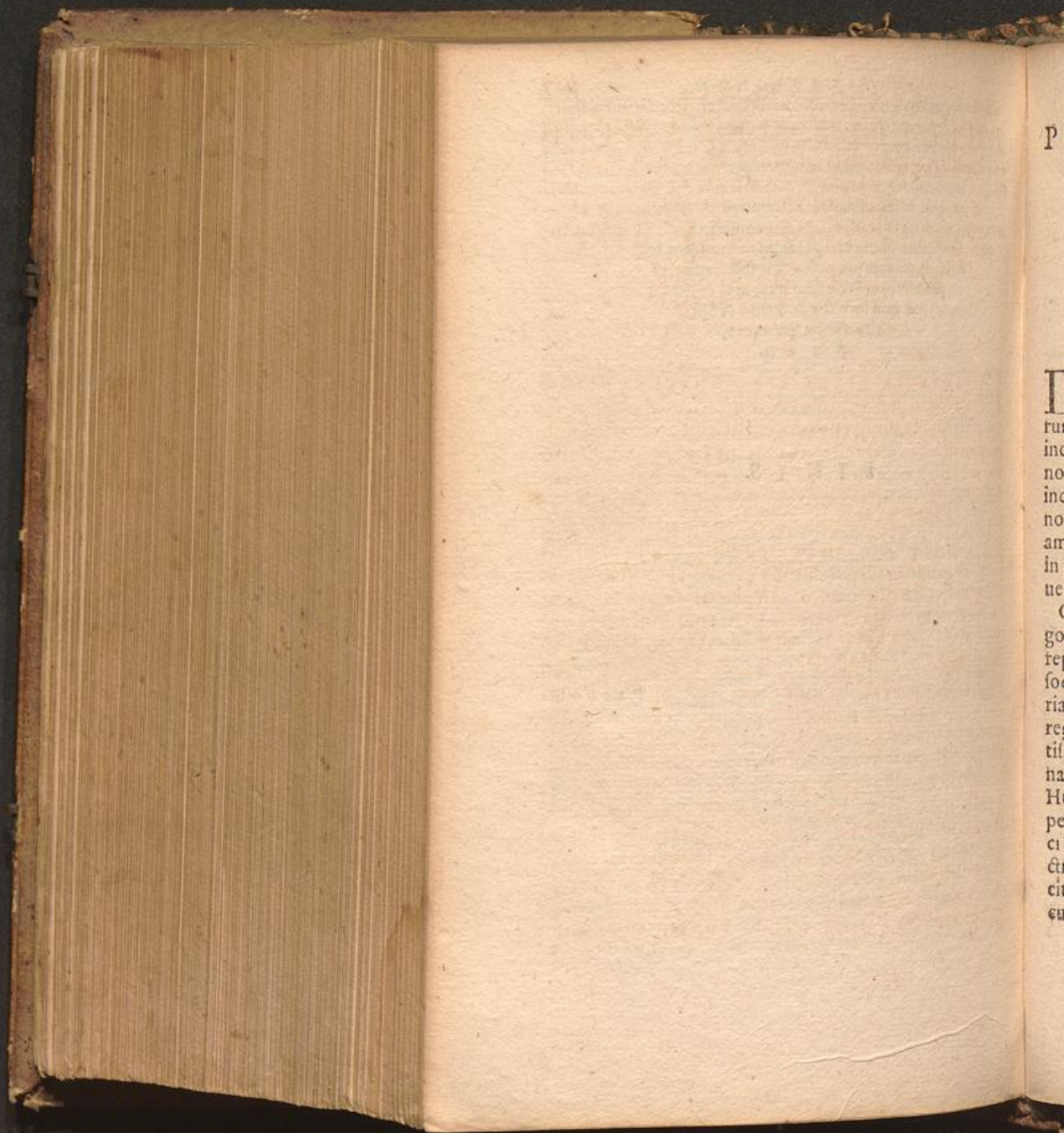
A D I V V A T V R etiam cogitatio in multis mediocribus hominibus, bonitate temperamenti corporum & cordis, quia intentio mentis firmior est, & cor minus cito incenditur errantibus affectibus. Ut Cyrus non peccat iracundia, sicut Alexander ebrius, qui tunc minus uidet, quam deformis sit ira, & in corde spiritus magis feruidi sunt, & magis tumultuantur. Ideo motus sunt minus ordinati. Non possunt autem assumi temperamenta assuefactione, sed externi motus regi possunt. Et ad hanc diligentiam conducit assuefactio, quæ est crebra commonefactio, qua repetitur & confirmatur cogitatio legum & poenarum, & sit intentio maior, quæ magis considerat uirtutis pulcritudinem & cor utrunque trahit, ut minus sit contumax. Ut cum sæpe & attente cogitamus præcepta temperantiæ, & poenas intemperantiæ, magis fugimus intemperantiæ. Et cum experimur temperantiæ comoda, magis eam amamus, & confirmamur, ut nocituras delicias fugiamus. Inde qualiscunque firmitas in cogitatione & corde, nominatur habitus, quæ sit sanè nouum quoddam robur, ut in curre exercitia tollunt superfluos humores, & faciunt carnem puriorem & spissioream, *τιωδους*, agiliores, & articulos uolubiliores. Est igitur obscurum est, quid sit in mente & corde habitus, tamen repetitio doctrinæ, intentio cogitationis, & repressio cupiditatum, aliquam certe firmitatem, quantulacunque est, afferunt.

non dicitur in aliquo esse, sine luce uerbi diuini, sicut dicitur: Spiritus sanctus de meo accipiet. Et accendit inuocationem veri Dei. Et si magnum robur est corporum in Gigantibus & Cyclopibus, quod vere est creatum à Deo, tamen horum pugnae non sunt motus Spiritus sancti, quia in mentibus eorum non lucent noticia & inuocatio veri Dei.

H A E Antitheses ostendunt discrimina & hominum & actionum, quae considerari necesse est, ne fiat confusio Ecclesiae & Ethnicorum. Oro autem filium Dei, Dominum nostrum Iesum Christum, crucifixum pro nobis & resuscitatum, ut semper aeternam Ecclesiam inter nos colligat, & eam luce suae doctrinae & Spiritu sancto gubernet,
 A M E N .

F I N I S .

R E S P O N S .

P

I
tur
inc
no
inc
no
am
in
ue
C
go
rep
fo
ria
re
tit
na
H
pe
ci
ct
ci
en

